

Nuoriso puurtaa puutarhatöissä

Nuori puutarhan työtehtävissä on kuin työntekijän taimi, josta kannattaa erityisesti huolehtia. Alle 18-vuotiaalla nuorella on peräti 50 prosenttia suurempi tapaturmariski kuin vanhemmalla ja kokeneemmalla työntekijällä.

TEKSTI: MARJA KALLIONIEMI

Tapaturmat eivät noudata tasa-arvoa, sillä nuorilla miehillä ne ovat kolme kertaa yleisempiä kuin nuorilla naisilla. Erityisen vaarallinen ikävaihe on 20 ja 24 ikävuoden välillä.

Nuorella ei ole vielä työkokemuksen myötä karttuvaa hiljais-tietoa siitä, mitä voi sattua ja tapahtua. Hän voi myös ajatella, että ronski, rohkea ja riskejä pelkäämätön työote on hyvän työntekijän ominaisuus.

Onneksi nuorten tapaturmat jäävät pääsääntöisesti melko lieviksi. Yleisimpiä haavereita aiheuttavat leikkaavat tai terävät esineet. Lisäksi iskeytymiset joltain vasten, äkillinen kuormittuminen sekä törmäykset ovat yleisiä.

Perehdytä, valvo ja ohjaa

Nuorison työllistämistä kirjatut erilaiset säännöt ja ohjeet tähtäävät siihen, että nuorta ei saa liikaa rasittaa. Työ ei saa haitata koulunkäyntiä tai kehittymistä aikuisiksi. Kohtuuttomia ponnisteluja ei saa siis vaatia.

Alle 18-vuotiaita työntekijöitä koskevaan asetukseen on kirjattu: kun nuori opettelee työvaihetta, häntä opastaa ja pitää silmällä kokenut ja ammattitaitoinen henkilö.

Ohjaaja perehdyttää työtöihin, kertoo työolosuhteista ja turvallisuuden vaalisesta. Eri-tyisen tärkeää on kertoa, miten toimitaan häiriö- ja poikkeustilanteissa. Työskentelyn alkuvaiheessa nuoren työtä tulee valvoa käytännössä jatkuvasti.

Uuteen työtehtävään siirryttäessä varmistetaan, että nuori tietää mahdolliset työhön liittyvät vaarat ja noudattaa turvallisuusohjeita. Työyhteisössä tulisi olla aina joku henkilö, jolta nuori voi kysyä neuvoa pienemmissä tai isommissa epäselvissä tai mieltä askarruttavissa tilanteissa.

Kielletyt, vaaralliset työt

Pääsääntöisesti nuorilta kiellettyjä, vaarallisia töitä ovat muun muassa tapaturmavaaran tai terveyshaitan aiheuttavat työt, sekä nuoren henkistä ja ruumiillista kehitystä mahdollisesti vahingoittavat työt.

Työ, jossa altistutaan myrkyllisille aineille, on nuorilta kielletty. Aineet voivat aiheuttaa pysyvän haitan ihmisen terveydelle kuten syövän, perimävaurioita tai sikiövaurioita. Torjunta-aineiden kanssa ollaan siis tarkkana!

Nuoret eivät myöskään saa tehdä työtä, jossa käsitellään palotai räjähdysvaarallisia aineita tai helposti syttyviä aineita vaarallisissa olosuhteissa.

Alle 16-vuotiailla vaarallisia töitä ei saa teettää lainkaan. Vaarallisissa työtehtävissä saa työskennellä vain, jos nuorella on ammatillinen perustutkinto tai jos nuori työskentelee ammatillisessa koulutuksessa opettajan valvonnassa ja ohjauksessa. Oppivelvollisen nuoren huoltajalle ilmoitetaan vaarallisen työn tekemisestä.

Työsuojeluviranomaiselta voidaan anoa poikkeuslupa teettää erityisen haitallisia tai vaarallisia töitä, jos työn tekeminen on välttämätöntä nuoren ammatillisen kehityksen kannalta. Vaatimuksena on, että kokenut ja ammattitaitoinen työntekijä valvoo nuoren työskentelyä. Poikkeusluvan anoo nuoren työnantaja, mutta jos työ sisältyy nuoren koulutukseen, poikkeuslupa anotaan työnantajan ja koulutuksen järjestäjän yhteistyönä.

Työsopimus, palkka ja terveystarkastus

Työstä kannattaa tehdä aina kirjallinen työsopimus. Tosin suullinenkin työsopimus on pätevä. Nuorelle maksetaan vähintään työehtosopimuksen mukaista palkkaa.

Elina Vuori

Tehtävät ja työajat iän mukaan

- **Alle 18-vuotias** ei saa työskennellä yksin työtehtävissä, johon sisältyy ilmeinen tapaturmavaara. Samoin yötyö on kiellettyä. Työn turvallisuudesta ja terveydestä kirjattuja säännöksiä noudatetaan myös koululaisten työharjoittelun aikana.
- Vakituiseen työsuhteeseen voidaan ottaa **15 vuotta täyttänyt** nuori, jolla on oppivelvollisuus suoritettuna. Jos oppivelvollisuus on kesken, työtä voidaan tehdä enintään puolet koulun loma-ajasta. Koulunkäynnin rinnalla töitä saa tehdä vain tilapäisesti tai lyhytaikaisesti.
- **15–17-vuotiaan** työaika sijoitetaan pääsääntöisesti kello 6–22 väliseen aikaan. Nuori voi itse tehdä ja päättää työsopimuksen, jos ikää on kertynyt 15 vuotta.
- **Alle 15-vuotiaalla** sopii teettää kevyitä töitä, kuten esimerkiksi istutusta, poimintaa, tavaroiden lajittelua, merkintää ja pakkausta. Työt saavat kestää koulujen loma-aikana enintään seitsemän tuntia päivässä ja 35 tuntia viikossa. Ylitöitä ei saa teettää. Työaika sijoitetaan pääsääntöisesti kello 8–20 väliseen aikaan.
- Huoltaja allekirjoittaa työsopimuksen alle 15-vuotiaan puolesta, tai huoltaja voi antaa alle 15-vuotiaalle suostumuksen allekirjoittaa työsopimuksen.
- **13–14-vuotiaalla** saa teettää vain kevyitä töitä. Huoltajan lupa tarvitaan töiden tekemiseen, jos nuori täyttää 14 vuotta kuluvan kalenterivuoden aikana.
- **Alle 13-vuotiasta** sopii työllistää vain poikkeustapauksissa.

MUISTETTAVAA TYÖNANTAJALLE

Työnantaja laatii nuorista työntekijöistä luettelon, jos nuoren työsuhte kestävä vähintään kaksi kuukautta. Luetteloon kirjataan: nuoren työntekijän täydellinen nimi, syntymäaika ja osoite, työsuhteen alkamisaika ja selvitys nuoren työntekijän työtehtävistä.

MUISTILISTA NUORELLE

- Kirjaa tehdyt työtunnit muistiin.
- Noudata työnantajan ohjeita. Saavu ajoissa töihin.
- Ole huolellinen ja varovainen.
- Kysy rohkeasti neuvoa.
- Jokainen huolehtii työpaikalla järjestyksestä ja siisteydestä.
- Käytä työnantajan antamia henkilönsuojaimia.
- Ilmoita työnantajalle, jos huomaat vikoja tai puutteita.
- Jos jokin työvaihe tuntuu liian vaaralliselta (terveys- tai hengenvaara), sinulla on oikeus jättää se tekemättä.

Työnantaja antaa ensimmäisen palkanmaksukuukauden loppuun mennessä kirjallisen selvityksen työsuhteen keskeisistä ehdoista, jos työ kestää yli kuukauden. Selvitystä varten on käytettävissä lomake, joka löytyy Työsuojelu.fi-sivustolta.

Jos nuoren työsuhte kestävä yli kolme kuukautta, työterveyshuol-

to tekee viimeistään kuukauden kuluessa työn aloittamisesta nuorelle terveystarkastuksen. Tarkastusta ei tarvita, jos työ on kevyttä tai jos nuorella on alle vuoden vanha lääkärintodistus, josta ilmenee soveltuvuus työhön.

Kirjoittaja on tutkija Luonnonvarakeskuksessa.